Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 31.

V LJUBLJANI, sreda, dne 10. februarja 1926.

Posamezna številka Din 1·—.
LETO III.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13. TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Govor g. Korošca.

Proti pričakovanje je nastopil pri proračunski debati v imenu jugoslovanskega kluba njegov šef, g. dr. Korošec. Kakor je bilo dobro, da je vendar enkrat povedal stališče kluba njegov šef, tako pa bi želeli, da bi ta govor govoril kak drug poslanec Jugoslovenskega kluba. Zakaj izjave g. Korošca so šle deloma predaleč in zlasti zato, ker jih je govoril šef stranke.

Soglašamo, da je dr. Korošec z vso ostroto obsodil preobdačenje Slovenije in slabo upravo, ki je kriva te preobremenitve. In soglašamo tudi z izvajanji dr. Korošca, ko je zahteval, da se centralistična ureditev Jugoslavije opusti. Ravno tako pritrjujemo g. Korošcu, ko je povdarjal potrebo narodnega sporazuma in ko je zahteval združeno samoupravo Slovenije.

In končno tudi ne moremo trditi, da bi bila brez podlage trditev g. Korošca, da mora slovensko ljudstvo razmišljati o tem, kako da organizira na učinkovit način odpor proti sedanjemu preobremenjavanju Slovenije in proti sedanjemu izterjevanju davkov.

Vse te stvari drže in če bi dr. Korošec govoril samo prvi del svojega govora, bi ga gotovo podpirala vsa Slovenija. Ker treba je jasno in odločno povedati, da so postale razmere v resnici nevzdržne in da more zagovarjati sedanje preobdačenje Slovenije samo tisti, ki hoče, da se prične širiti med slovenskim narodom avstriakanščina. Takšna je žalibog resnica in bilo bi nezmiselno to resnico si prikrivati. Slovenija je pri kraju svojih finančnih sil in če nočejo tega razumeti gospodje v Beogradu, potem se naj ne čudijo, če tudi v Sloveniji umira razumevanje za Beograd.

Ker pa Beograd nikakor noče razumeti te enostavne resnice, zato je prav, da je to dr. Korošec krepko in odločno povedal.

Ni pa bilo prav in potrebno, da je šel s svojim govorom preko mej, ki mu jih je nalagal slovenski interes. Če bi posledice dr. Koroščevega govora padle samo na njegovo stranko, če bi bila vsled tega govora osamljena samo SLS, potem nas vse to ne briga, ker ni naša stvar, kako si nastelje SLS. Toda posledice padejo tudi na ves slovenski narod in zato moramo nekatere izjave g. Korošca odkloniti.

Prav je, če je konstatiral g. Korošec, da je vsa generaliteta, diplomacija, žandarmerija, carina, če ne popolnoma, pa v odločujoči meri v srbskih rokah. Toda v kakšno korist naj bo, če je vpletel v te stvari še srbski rod kralja? S tem je dosegel samo to, da je dal radikalom v roke en argument, sebi enega vzel.

Prav je dalje, če je dejal dr. Korošec, da je treba skleniti nov sporazum, da je politika pravega narodnega sporazuma zopet na dnevnem redu, toda kakšna potreba je bila javiti razpad opozicionalnega bloka, ki je igral tako odlično vlogo, da je misel sporazuma prodrla na vsej črti! Če smo Slovenci samostojen narod, iz tega še dolgo ne sledi, da hočemo postati pravi separatisti in prav nobenega vzroka nimamo odklanjati skupno pot z Davidovićem, če je ta za združeno samoupravno Slovenijo.

Zato pa je bila tudi težka napaka, da je g. dr. Korošec prešel iz avtonomističnega stališča na federativno. Zakaj si z besedami slabiti pozicije, ko pa bistvo ni v besedi, temveč v stvari. Slovenci hočemo, da se upravljamo sami, da so naše kulturne in gospodarske potrebe zasigurane in če se to doseže po tem ali onem principu, je postranskega pomena. Glavno je, da bo krivic konec in da jih bo čim prej konec. Zato ne siliti s stvarmi, ki morejo biti aktualne šele čez leta, ko pa je vso polno nujnejših.

Kar je zgradil dr. Korošec s svojim prvim delom govora, to je podrl z drugim delom. In sicer tako temeljito, da je izgubil tudi svojega dosedanjega zaveznika Davidovića.

Splendid isolation se razgrinja nad SLS. To je efekt dr. Koroščevega govora. Da se ta ne razgrne tudi nad slovenskim narodom, mora biti dolžnost nas vseh in tudi — SLS.

Pred odločilnim sestankom Pačića z Radićem.

Beograd, 10. februarja. Minister za agrarno reformo Pavle Radić, ki je prispel včeraj dopoldne v Beograd, se je sestal z ministrskim predsednikom Pašićem dopoldne in popoldne. Svoj drugi sestanek je imel s Pašićem med 4. in 5. popoldne. Potem je bil Pašić sprejet na dvoru od Nj. Vel. kralja. Avdijenca Pašića je trajala od 5. do 6. — Pašić je informiral kralja o politični situaciji.

Tudi tokrat so ostali merodajni faktorji popolnoma reservirani in se z gotovostjo sodi, da ni bil storjen nikak sklep. Pašić se mora še sestati s Štefanom Radićem, ki pride danes zjutraj v Beograd.

RADIĆ PRIDE DANES V BEOGRAD.

Zagreb, 10. februarja. Sinoči ob 9. se je odpeljal v Beograd z beograjskim brzovlakom minister prosvete Štefan Radić.

PAVLE RADIĆ V AVDIENCI.

Beograd, 10. februarja. Ministrski predsednik Pašić je po avdienci na dvoru konferiral s predsednikom radikalnega kluba Ljubo Živkovićem. — Ob 7. zvečer je odšel na dvor Pavle Radić in ostal pri kralju v avdienci do pol 9. Po svoji avdienci se je Pavle Radić v ministrstvu prosvete posvetoval s svojim ožjim krogom.

SPORAZUM NI NOBENA STRANKARSKA ŠPEKULACIJA.

Zagreb, 10. februarja. Današnji »Dom« prinaša informacije o posetu Pavleta Radića pri ministrskem predsedniku Pašiću. Pavle Radić je pri tej priliki opozoril predsednika vlade na krivice, ki še niso odpravljene, ki jih pa seljaški narod težko prenaša. Povdarjal je, da je srečen, ker uživa predsednik HSS toliko zaupanja v narodu, da narod veruje, da se bodo v duhu narodnega sporazuma tudi te krivice v bližnji bodočnosti po vrsti odpravile in da se bo doseglo spoštovanje ustave in drugih zakonov.

Razgovor se je tikal vseh važnih vprašanj naše notranje politike. Poročilo o tem razgovoru je predsednik HSS po svojem povratku s potovanja sprejel ne samo z zadovoljstvom, temveč tudi z največjim navdušenjem nad modrostjo in dalekovidnostjo predsednika vlade in nad njegovim mirom, s katerim zasleduje ves politični položaj. Zato je tudi Štefan Radić povsod poudarjal in na zborovanjih govoril, da se ljuto varajo tisti, ki mislijo, govore ali pišejo, da je narodni sporazum samo neka strankarska kramarija ali špekulacija, pri kateri bi ali Pašić hotel prevariti Radića ali pa Radić Pašića. Povsod je naglašal, da gre za dobro premišljen in odločen korak k iskreni politiki skupnega dela in zaupanja med Srbi in Hrvati.

»BREZ HRVATOV NI USTAVNE VLADE«.

Za »Dom« je napisal članek, v katerem pravi med drugim: Celokupni hrvatski seljaški narod je sedaj v eni organizaciji, ki stremi premišljeno, mirno in sigurno za tako ureditvijo države, da bo narod to, kar je v resnici in kar določa ustava, namreč edini izvor in zavetje vse oblasti. Zakaj se mi organiziranemu seljaškemu narodu približujemo pod neodoljivim dojmom notranje moralne sile in vseh zunanjih razmer in pa vsa naša čestita inteligenca, zlasti ona, ki je seljaškega rodu ali pa izhaja iz delavskih meščanskih krogov? Ves ta naš hrvatski val druži neka nevidna sila, ki se ji pravi duh časa, z istim ali sličnim valom v Srbiji in Sloveniji. In tako je povsem gotovo, da nad hrvatskim seljakom ne bo nikdar več zavladala obznana kot državna politika niti puškino kopito kot glavno sredstvo te politike. Hrvatsko seljaštvo je dandanes organizirano in politično tako zrelo, da se brez njega, kaj še le proti njemu, ne more sestaviti nobena ustavna vlada in da brez njega ne more biti za delo sposobne parlamentarne večine.

Sestanek Male antante.

Beograd, 10. februarja. Predvčerajšnjim ob 7. in pol je odpotoval na sestanek Male antante v Temešvaru minister zunanjih poslov dr. Momčilo Ninčić. Z njim so odpotovali češkoslovaški poslanik v Beogradu dr. Šeba, šef kabineta ministra zunanjih poslov Vukičević, šef oddelka za Malo antanto Milan Antić in pomočnik šefa presbiroja dr. Erhartić. Na kolodvor sta jih spremila minister ver Miša Trifunović, ki bo zastopal ministra zunanjih poslov dr. Ninčića v času njega odsotnosti, in Emandi, rumunski poslanik na našem dvoru. Z dr. Ninčićem se je odpeljalo tudi nekaj novinarjev, medtem ko so drugi novinarji odpotovali včeraj dopoldne.

MADJARSKA, GLAVNO VPRAŠANJE SESTANKA MALE ANTANTE.

Temešvar, 10. februarja. Včeraj je prispel sem rumunski minister zunanjih poslov Duca s šefom protokola in z več višjimi uradniki. V teku dneva se je pripravljal in prirejal material za delo Male antante. Na kolodvoru je pričakal dr. Beneša in dr. Ninčića. Konferenca se začne danes ob 9. in pol.

Določeni sta v celem dve seji. Po izjavah, ki jih je dal minister zunanjih poslov Duca nekaterim inozemskim novinarjem, bo glavno vprašanje razprave to, da se določijo odnošaji napram Madjarski. Občina bo priredila slavnosten obed.

VELIKE PRIPRAVE V TEMEŠVARU.

Temešvar, 10. februarja. Za konferenco Male antante, ki se prične danes 10. t. m., so bile izvršene velike priprave. Celo mesto je okrašeno s slavnostnimi zastavami. Načelnik mestne občine je izdal na mestno prebivalstvo proglas, da naj ministrske goste zavezniških držav sprejme najprisrčneje. Dr. Beneš in dr. Ninčić bosta gosta rumunske vlade. Konferenca sama se bo vršila v dvorani magistrata, ki je najsvečanejše dekorirana. Veliko število novinarjev iz Bukarešte, Dunaja in Budimpešte je dospelo v Temešvar, da zasledujejo delo Male antante.

Nemški odgovor Mussoliniju.

Berlin, 9. februarja. Gospod Mussolini je za blamažo bogatejši. Hotel je groziti Nemčiji, pa je dobil odgovor, kakor ga je zaslužil. Na seji berlinskega parlamenta je odgovoril na Mussolinijev govor zunanji minister Stresemann.

Poudarjal je, da si Nemčija nikdar ne pusti vzeti pravice, da brani pravice nemških manjšin. Italija je svoje dni svečano in opetovano obljubila, da bo te pravice spoštovala, sedaj pa hoče za vsako ceno italijanizirati Južno Tirolsko.

Zaradi tega je nastalo v Nemčiji gibanje za bojkot Italije. Nemška vlada nima niti najmanjše zveze s tem gibanjem in Mussolini pozablja, da se v Berlinu ne more tako ko v Rimu omejiti svobodo časopisja.

Nemčija bo čuvala pravice narodnih manjšin in tudi zato je stopila Nemčija v Zvezo narodov. Grožnje Mussolinija pa Nemčija odločno odklanja.

Nato so voditelji vseh strank podali slične izjave in končno je bila sprejeta izjava, v kateri parlament enodušno in odločno zavrača Mussolinijev napad ter izjavlja svojo solidarnost z manjšinami.

Za triumfe si bo moral g. Mussolini že izbrati Grško.

NOVI PREDLOGI JUGOSLOVENSKE DELEGACIJE AMERIKI.

Washington, 10. februarja. Tu se je vršila tretja plenarna seja ameriške in jugoslovenske komisije. Jugoslovenska komisija je na včerajšnji seji predložila novo ponudbo za ureditev dolga v višini od 66 milijonov dolarjev. Ameriška komisija bo novi predlog še proučila. Podrobnosti tega predloga niso bile objavljene. Včerajšnja ponudba je bila sestavljena kot rezultat cele vrste posvetovanj med Windstonom in šefom jugoslovenske delegacije.

MASARYK PRIDE V BEOGRAD.

Praga, 10. februarja. Z zanesljive strani poročajo, da bo predsednik republike Masaryk v začetku pomladi službeno posetil Beograd in Atene.

ČEHOSLOVAŠKA ŽE PRIZNALA SOVJETSKO RUSIJO.

Praga, 10. februarja. Službeni akt, s katerim je Čehoslovaška de jure priznala sovjetsko Rusijo, je bil predvčerajšnjim odposlan iz Prage.

TAJEN PAKT MED ANGLIJO IN ITALIJO.

London, 10. februarja. Izjava Macdonalda o tajnem dogovoru med Angleško in Italijo je vzbudila v političnih in diplomatskih krogih veliko senzacijo, tako da je bil ministrski predsednik Baldwin prisiljen v parlamentu izjaviti, da se ni sklenil noben tajni dogovor niti o vprašanju Mosula niti o aspiracijah Italije v Sredozemskem morju.

VSTOP NEMČIJE V ZVEZO NARODOV.

Berlin, 10. februarja. Nota, s katero prosi Nemčija za sprejem v Zvezo narodov, je bila takoj po seji ministrskega sveta odposlana nemškemu generalnemu konzulu v Ženevi, ki jo bo danes izročil generalnemu tajniku Zveze narodov. Besedilo note bo objavljeno 12. t. m., ko se sestane Svet Zveze narodov.

RADIĆ UREDNIK »DOMA«.

Zagreb, 10. februarja. Predvčerajšnjim in včeraj je imel Štefan Radić po svojem povratku s potovanja več konferenc. V glavnem je posvetil svojo skrb urejanju »Doma«.

Nedopusten pakt.

Čeprav smo vseskozi za miroljubno politiko, objavljamo vendarle ta članek, da vidi naša vlada, kako sodi ljudstvo o njeni politiki.

Objavljamo pa članek tudi zato, da vidi tudi italijanska vlada, kake sadove rodi njena politika do naših bratov v Primorju. Kri ni voda in slovenski narod ne more biti ravnodušen, kadar se njegovi bratje na tako nezaslišan način preganjajo.

Če je Italiji res do tega, da živi z nami v prijateljstvu — in v interesu miru bi bilo to želeti, potem je nujno, da spremeni svojo politiko do naših bratov v Italiji.

Naj ne bo naš apel zaman!

Pod tem naslovom je priobčila zadnja »Orjuna« članek, preko katerega ne sme iti molče naša javnost. Redno čitam »Orjuno«, a se z njenim pisanjem čestokrat ne strinjam, posebno ne v onih poglavjih, ki poglabljajo in razžigajo naše žalostne domače spore. Nujno potrebujemo idealnih ljudi, ki naj baš te spore blažijo in pripravljajo narod na veliko Besedo, ki jo bo treba spregovoriti za našo zasužnjeno zemljo. List »Orjuna« se mi zdi, da se orientira zadnje čase v drugačno, to je v pravilnejšo smer. Mnogo dobrih stvari ima v poslednjih številkah, oni članek pod gorenjim naslovom pa podpišem z obema rokama, in z mirno zavestjo trdim, da ga podpiše vseh sto tisoč bivših slovenskih soških borcev, da ne rečem tudi onih dvesto tisoč Dalmatincev in Bosancev. Naj dodam k omenjenemu članku nekaj misli, ki izčrpneje tolmačijo naše stališče k tajnemu jugoslovansko-italijanskemu paktu.

V našega človeka, ki je prenašal skozi 42 mesecev nečloveške napore in muke v doberdobskih in soških linijah, se je zajedel gnev do samogoltnega italijanskega imperializma tako močno, da ga ne more izruvati noben še tako sladek in zahrbten pakt. Naši politiki bi morali, če bi bili količkaj možje, prej ko sklepajo take pakte, proučiti dušo narodu, ki se pod nobenim pogojem ne more sporazumeti z Italijo drugje kot za dobrdobskimi obronki in pod Matajurjem. Slab politik in državnik je, ki sklepa račun v zasmeh težkim stotisočem svojih bojevnikov. Danes nas je nekdo slekel do nagega, zabrl nam nad pol milijona duš, jutri pa naj gremo in mu pomagajmo, da si uropa še nadaljnji plen. Kdor tako dela, ni le najzanikrnejši rob, temveč norec! Beograjski diplomati so skovali z Mussolinijem tajen pakt, po katerem naj bi šli mi za Italijo v ogenj, da si obdrži nemški Brenner, mi da bi pljunili na pol milijona svojih zasužnjenih bratov in se šli pretepavat za Mussolinija. Gospodje, ki so se med svetovno vojno šetali po Parizu, vedo prav malo o krvavem historijatu Kajmakčalana, še manje o strašnem peklu dobrdobskih in soških front, pa se rogajo narodu, ki je v obilni meri pripomogel, da so si zalomili nekoč Mussolinijevi heroji svoj skrhani meč ob trdih kraških skalah in niso poplavili vse naše zemlje. V Gorici in na Krasu, Gabrijel in Soška dolina in vsi krvavi vrhi — odpovsod nas kličejo krvavi spomini in odvsepovsod nas kliče rod v okovih . . .

Narodu, kar je narodovega! Nas boli Primorje in boli nas Koroška, za katere izgubo nosi lepe porcije zaslug Italija. Nemce pa skeli južna Tirolska. Mi, ki vemo, kaj je sužnost, jim tega ne privoščimo, ampak občudujemo njih trdi in odločni boj in jim želimo — zmage . . . Privoščimo jim njih sveto zemljo, kakor želimo tudi sebi našo ljubljeno Koroško, katere pa nam ne bo nikdar dal kak širokoustni Mussolini. Andrej Hofer kliče in ali ne bi bilo umestno, da premišljujemo, kako in kdaj izrabimo priliko, da skrhamo vsaj nekaj zob vsemogočnemu »kajzerju« današnje dobe?!

Naši v Ameriki so pričeli, kakor čujem, veliko akcijo proti fašistovskemu nasilju, mi pa sklepamo s tem nasiljem in z današnjim »kajzerjem« tajne pakte, ki pa ne morejo biti podpisani od naroda.

Bivši soški borec.

Pismo iz Poljske.

Varšava, 4. februarja 1926.

V devetem letu obstoja poljske republike. — Gospodarski položaj v letu 1925. in na začetku leta 1926. — Vladni program za leto 1926. — Varšava brez telefonov in tramvajev. — Brez srajčke danes je gospa.

Poljska republika stopa v deveto leto svojega obstoja. Osem let borbe za ureditev mlade države, za utrditev gospodarskega ravnotežja leži za njo, osem težkih let naporov in kriz. Leto 1925. ni bilo prav nič lažje od najtežjih povojnih let. V avgustu leta 1925. je začel padati dotedaj ustaljeni poljski zlatnik. V juliju l. 1925. je znašala cena dolarja v zlatnikih 5.18, v novembru l. 1925. pa 11. Padcu valute so se takoj pridružili njegovi nedoljivi tovariši: draginja, še večje težkoče za kredit, naval na banke, mrzlična špekulacija. V decembru l. 1925. je izdala država poostrene odredbe glede trgovine z devizami. Skozi 6 tednov je bil ves devizni promet omejen le na poljsko banko. Posledica se je kmalu pokazala. Danes notira dolar na varšavski borzi spet 7 zlatnikov 30 grošev.

Davki so v preteklem letu neusmiljeno narasli. Medtem ko je pred vojno znašal celokupen davek na glavo 28 zlatnikov, pripada v l. 1925. na vsakega državljana že 45 zlatnikov. Ker so s takim obdačenjem prizadeti zlasti poljedelci, je v decembru l. 1925. izdala država zakon o pobiranju davkov v kmetijskih pridelkih. L. 1925. pa je prineslo tudi važne izpremembe v državnih monopolih. Poljska je oddala v najem tujim državam monopol na vžigalice in začela pogajanja glede odnajema monopola na tobak. Oboje smo neprijetno občutili na lastnih žepih, ker se vžigalice in tobak od tedaj nepresiano podražujejo.

Težke čase preživlja zlasti poljska industrija. Od januarja l. 1925. do januarja leta 1926. se je število brezposelnih podvojilo. 360.000 ljudi je brez dela, kar resno ogroža notranji mir. Lodzki tovarnarji prodajajo svoje stroje raznim inozemskim podjetnikom. Veliko se jih je preselilo s celim tovarniškim inventarjem v Romunijo. Nadaljnje preseljevanje poljskih tovarn v Romunijo je preprečila romunska država na ta način, da je zaprla svoje meje za rabljene tovarniške stroje. Ker večina lodzkih tovarnarjev ne more kupiti novih strojev, so nekateri izmed njih vsled nove odredbe utrpeli veliko škodo, ker so po nepotrebnem izvozili svoje stroje v Romunijo. Vendar pa pričakuje poljska industrija skorajšnjega izboljšanja svojega položaja. V Moskvi se namreč nahaja delegacija lodzkih industrijalcev, ki razpravlja o naročilih Sovjetov v lodzkih tovarnah. Razprave potekajo ugodno. V najbližjem času pričakujejo v Lodži za nekaj milijonov dolarjev sovjetskih nakupov, in sicer predvsem manufakturnega blaga. Tudi na Poznanjskem delajo tovarne skoraj izključno le za izvoz v Rusijo.

Nazadovanju poljske industrije pa je tudi krivo splošno obubožanje poljskih državljanov. Tukajšnji prebivalec kupuje veliko manj kot pred vojno in izdaja denar le za najpotrebnejše stvari. Kako štedljivi so postali n. pr. državljani, je najbolj pokazala silvestrova statistika. V največjih restavracijah so namreč v silvestrovo noč izpili povprečno le kakih sto steklenic čiste vodke (45% alkohola), kakih 50 steklenic likerjev in vina in le nekaj posameznih steklenic šampanjca. A še v letu 1924. je tekel šampanjec v širokih potokih in zamaški so pokali prav do belega dne.

Program vlade za l. 1926. se da izraziti z eno samo besedo — varčnost. Nameravajo odpraviti ministrstvo za agrarno reformo. Stroški za parcelacijo posestev so znašali v preteklem letu 600 zlatnikov za hektar ter so zdaleka presegali vrednost zemlje. Hočejo odpraviti tudi ministrstvo javnih del. V letu 1926. ne namerava država začeti nobenih novih del, bodisi poslopij, bodisi prometnih sredstev; izvrše se le ta dela, vsled katerih je država že sklenila pogodbo in ki jih zato brez večje škode ne more opustiti. Redukcija uradništva je v polnem teku. Vsak dan romajo nove trope iz zakurjenih pisarn v mrzlo bodočnost. V parlamentu zahtevajo, da se odpravi glavno policijsko poveljništvo. Tudi naj se zniža število policajev na štiri na občino. Varšava n. pr. ima razmeroma največje število policajev izmed vseh evropskih mest. Če pomislimo, da mora vsak policaj v Varšavi napisati vsaj 40 protokolov mesečno, si lahko predstavljamo, kakšna nadlega je to za varšavske meščane in koliko imen je po nepotrebnem ovekovečenih v policij. arhivu. Policija ne da miru Varšavljanom niti podnevi, niti ponoči. Niti poštenemu meščanu, ki odpočiva na poti domov na tlaku po vzgledu starih Spartancev, niti demokratični umetnici, ki poje mesto v kabaretu enkrat pod cestno svetiljko in zastonj! Vse vidi, vse zabeleži, vse tira do komisarijata. Zato pa se Varšavljani upravičeno veselijo tistega dne, ko bo varšavska policija zaprla nekaj izmed svojih brezštevilnih oči.

Od nekaj dni molče telefoni v milijonski metropoli. Štrajk je izbruhnil vsled opustitve blagajničarke. Blagajničarka namreč ni izplačala izrednih doklad ene izmed telefonistk, temveč je prekazala denar varšavski zvezi telefonistk. Dotična telefonistka namreč ni iprpadala k tej zvezi, za kar jo je hotela zveza terorizirati na gori omenjeni način. Telefonska direkcija je naravno takoj odpustila blagajničarko, dasiravno je storila prenakazilo le pod pritiskom zveze telefonistk. Da pokažejo solidarnost z odpuščeno tovarišico, so telefonistke takoj nastopile takozvani laški štrajk; to se pravi, prihajajo sicer polnoštevilno na delo, toda ne delajo. Spor bi bil morda že poravnan, ko bi se položaj predvčerajšnjem zopet ne bi bil na novo zapletel. Eden izmed preveč gorečih ravnateljev je hotel s silo zabraniti vstop štrajkujočim telefonistkam do telefonskih dvoran. Prišlo je do rokoborbe med nalašč za to najetimi vratarji in telefonistkami. Nekaj deklet je dobilo histerične napade, nekaj črne odtiske na rokah, iz vsega pa je nastal velikanski škandal.

Skoro istočasno s telefonistkami so začeli štrajkati tudi varšavski uslužbenci cestnih železnic. Hočejo novo pogodbo z magistratom, ki naj zviša plače. Mesto ne more na noben način ugoditi njihovim zahtevam, ker ne more podražiti voznih listkov. Vozni listek stane namreč 20 grošev, kar odgovarja približno ceni pol kilograma belega kruha. 5 grošev znaša pri tem davek za brezposelne. Ker je to edini dohodek varšavskega magistrata za brezposelne, so s štrajkom prizadeti predvsem brezposelni, vsled česar se je bati novih konfliktov. Poleg velike večine prebivalstva (o kateri tu sploh ne govorim), so nemilo prizadeti tudi varšavski tramvajski tatovi. Jih je v Varšavi okrog 500, kjer si z olajševanjem tujih žepov vsak dan služijo lepe vsote. Vsled brezposelnosti v Varšavi jih je 50 odpotovalo na gostovanje v Krakovo. Tam so z velikim navdušenjem in uspehom začeli v umetnih gnječah tipati prsa krakovskim meščanom. Toda ne dolgo! Krakovska organizacija žeparjev se je kar najbolj energično uprla varšavski konkurenci in je vse goste povabila pred svoje sodišče. Tam so jim povedali, da naj nemudoma zapuste Krakovo ali pa jim dajo z nožem v trebuh. Še isti večer je sedlo 50 elegantnih gospodov v brzovlak Krakovo—Varšava. Cesinim železničarjem se nameravajo pridružiti tudi elektrarna, plinarna in vodovod, tako da bo Varšava slepa in gluha, hroma in suha in še bolj umazana kot poprej.

»Brez srajčke danes je gospa« je naslov najnovejšega godbenega komada v kabaretih in na dancingih in seveda tudi na ulici. S podjetnim naslovom vabijo tudi naslednji komadi letošnjega pusta: »Gospa, stanuješ sama?«, »Bojim se sama spati«, »Ona nekaj 'ma, nekaj skritega«, itd. Brezdvomno bodo te pesemce vzbudile mnogo čustva v prelepih plesalkah in slokih kavalirjih, vendar če bo iz teh ljubezni nastalo mnogo srečnih zakonov, če razporok in rodbinskih prepirov, pokaže šele konec karnevala.

Dr. Božena Kokalj.

Politične vesti.

= **Pred otvoritvijo vladne krize.** Napetost v politični situaciji postaja vedno večja. Med radikalnimi poslanci raste nezadovoljnost z Radićem. Nekateri radikalni poslanci so že celo zahtevali, da se naredi z Radićem tako, kakor z ministrom Radojevićem. Ta misel pa je bila zavržena, ker je Radić šef stranke in bi tako nekvalificirano postopanje moglo roditi najslabši uspeh. Tako postopanje pa je tudi nemogoče vsled tega, ker je velika večina radikalnih poslancev sicer za to, da gre St. Radić iz vlade, da pa ostane HSS v vladni koaliciji. Če bo mogoče ta načrt izvesti, je seveda drugo vprašanje. Sicer pa se čaka na prihod St. Radića, ki se ima danes povrniti v Beograd. Odločilnega pomena za nadaljni razvoj situacije bodo izjave Radića o svojih govorih. Nekateri upajo, da bo s temi izjavami ves spor likvidiran, toda splošno prevladuje bolj pesimistično naziranje. Če konflikt ne bi bil poravnan, potem se misli, da bi mogla vladna kriza izbruhniti že v četrtek. Nad vse resna nevarnost je, da se v tem slučaju obnove plemenski spori. Skrajni desničarji v radikalni stranki tudi že govore o srbski fronti in da imajo Srbi, ker so v večini in vrhu tega ker da so ustvarili to državo, vso pravico da vladajo nad Hrvati in Slovenci. Če bi to naziranje med radikali prodrlo, potem smo na pragu težkih dogodkov za državo. Ker nobenega dvoma ni, da tako Hrvati ko Slovenci ne bodo trpeli nobene majorizacije, tembolj, ker Srbi sploh niso v večini. Zato je upati, da bodo ti skrajneži doživeli popolen polom, kakor bi bilo želeti, da bi doživeli polom vsi oni, ki bi hoteli med Slovenci in Hrvati razvneti plemenski fanatizem.

= **Nezaslišan falzifikat.** Kako resna je nevarnost, da se oživi plemenski boj in sicer v vse hujši obliki, ko dosedaj, kaže falzifikat, ki je bil priobčen v »Beogradio« in nato tudi v drugih beograjskih listih. Dopisni urad »Beogradio« je namreč poročal, da je imel podpredsednik HSS dr. Maček v Jastrebarskem velik shod HSS, katerega se je udeležilo do 7000 ljudi. Na tem shodu da je dr. Maček dejal, da se radikali ne drže sporazuma. Toda Radić bo poskrbel, da bo hrvaški narod zaščiten. Zato ne bo proračun sprejet in v juniju bodo nove volitve. — Tako je poročal »Beogradio«, a vse skupaj je ena sama velika laž. V Jastrebarskem v nedeljo sploh ni bilo shoda in dr. Maček ni bil v Jastrebarskem že leto dni. Shod in ves dr. Mačekov govor si je torej nekdo čisto navadno izmislil, da bi na ta način povečal nasprotja in oživel plemensko fronto. Kadar so mogoči tako podli falzifikati, tedaj je jasno, da mora nekdo imeti zelo veliko škodo od politike sporazuma in mu zato nobeno sredstvo ni dovolj slabo.

= **Ljuba Jovanović proti plemenski borbi.** Vstop Stjepana Radića v vlado je imel ta namen, da nastopi v vsej državi plemenski mir. Zato je svoje dni Ljuba Jovanović z vso svojo avtoriteto podpiral politiko sporazuma in končno dosegel, da se je za njo izjavil tudi radikalni klub. Vsled zadnjih Radićevih govorov pa je nastala resna nevarnost, da bo naša država zopet vržena v vrtinec strankarskih bojev. In zato je nastopil na predzadnji seji radikalnega kluba Ljuba Jovanović, da gromko povdari, da ne pade vsa krivda na Radića. Napake, ki jih je storil g. Radić, so težke, je izvajal Ljuba Jovanović, toda odgovornost ne pade samo na njega. Odgovornost nosijo tudi oni radikalni ministri, ki so s slabim vzgledom prednjačili Radiću in mu dali vzrok, da je krenil na drugo pot. Zlasti ministri, ki niso pazili, da se vlada v duhu ustave in sporazuma in ki niso dovolj spoštovali zakona. Tudi ti so slabili avtoriteto države. Pristaši Ljube Jovanovića so uverjeni, da vseeno zmaga politika spravljivosti, ker so tudi najbolj merodajni krogi za to politiko in ker bi vsaka druga resno ogrožala državo.

= **Odgovor Uzunovića Korošcu.** Takoj po govoru dr. Korošca je vstal namestnik finančnega ministra Uzunović in odgovoril dr. Korošcu z daljšim govorom. Dejal je da obžaluje, da ni prisostvoval dr. Korošec že prejšnjim sejam, ker bi bil dobil že tedaj odgovor. Dejal je dalje, da ima Slovenija najmanje povoda ogrevati se za avtonomistično ali federalistično ureditev države, ker bi morala Slovenija v tem slučaju vse vrniti, kar je prejela od drugih pokrajin. Slovenija, da je z ujedinjenjem gospodarsko silno pridobila in država je zelo dvignila slovensko industrijo. Nato je prešel na politično polje in izjavil, da ni niti misliti, da bi Srbi pristali na federacjo. Če se Radić strinja s Koroščevim komentarjem o Radićevih govorih, potem zagotavlja dr. Korošca, da tudi to ne privede njega v vlado. Nasprotno bi sedanja vladna koalicija takoj prenehala, ker podlaga sedanje politike ni federalizem, temveč stremljenje naroda za popolnim državnim in narodnim edinstvom, poosebljenim v monarhizmu, dinastiji, enem zakonodajnem telesu in eni vladi. — Po govoru dr. Korošca se mora reči, da g. Korošec nima politike, temveč samo taktiko. To se vidi iz tega, ker je bil pripravljen podpirati vse vlade in tudi g. Davidovića, ki je odločno proti federalizmu. Končno je dejal g. Uzunović, da to nič ne pomeni, če so Srbi na odločilnih mestih. Srbi so se 9 let borili za to državo in se izkazali za to državo. Toda morem tudi reči, da je baš v mojem mestu načelnik štaba moravske divizije Slovenec Lupnik in ta dela čast Sloveniji.

= **Dr. Maček o Radićevem potovanju.** Dr. Maček, podpredsednik HSS se je izjavil o potovanju Stefana Radića med drugim takole: Štefanu Radiću se njegovo potovanje po Bosni in Dalmaciji zamerja na način, kakor se to po mojem mnenju ne bi smelo zgoditi. Radić je šel na potovanje enostavno zato, ker je na ponovne pozive volilcem iz teh krajev že mnogo prej obljubil, da bo posetil te kraje, kjer še ni bil od začetka vojne dalje. Razen teh razlogov, ki so ga pripravili na pot, je bil tudi interes, da čim bolj ojači svojo stranko med narodom. Radiću v glavnem zamerjajo, da je šel na potovanje z namenom, da ustvari hrvatsko fronto. Za nas zveni to kot absurdno. Sem mnenja, da Radićevo potovanje ne more imeti nikakih posledic, in sicer tem manj, ker v vrstah HSS nihče ne misli na volitve in ker je sedaj našemu seljaškemu ljudstvu največ do tega, da se sprejmejo zakoni ki jih narod v prvi vrsti od sporazuma pričakuje. To so zakon o občinski samoupravi, zakon o reviziji segregacije, o šumah itd.

= **»Delavski politiki«** prijateljsko svetujemo, da še enkrat prečita svojo včerajšnjo notico, morebiti se ji bo potem le posvetilo, kakšno »duhovitost« je napisala.

= **Običajni izrazi.** Včerajšnje »Jutro« poroča prav zanimive stvari iz neke razprave, ki se je vršila te dni pred zagrebškim sodiščem. Minister Pavle Radić je namreč tožil odgovornega urednika zagrebške samostojno-demokratske »Riječi« zaradi razžaljenja časti oziroma klevete, ker je »Riječ« imenovala ministra Pavla Radića »republikansko agrarno ničlo«, »političnega analfabeta«, »vidovdanskega skorojeviča«, in mu očitala, da je »bivši agent Singerjevih strojev« in »prodajalec muholovcev«. Obtoženi odgovorni urednik se je zagovarjal, »da so taki izrazi v novinarskem žargonu **običajni (!!!)**, kadar se ostreje kritizira delo javnega delavca. — Ni treba še posebej omenjati, da so zgoraj našteti izrazi izlivi prostaške surovosti in dostojni ljudje vseh stanov zlasti časnikarji, ki nekaj drže na svojo čast, se takih izrazov izogibljejo do skrajnosti. Zato bi bilo tudi od »Jutra« lepše, če bi bilo nenavadni zagovor svojega somišljenika pokrilo s plaščem krščanske ljubezni, ako že ni moglo najti vsaj milega izraza za obsodbo te vrste pisave. N.

Dr. Albin Ogris:

POLITIČNE STRANKE.

Ljubljana, Samozaložba. 270 strani. Velja: po pošti nepriporočeno 42, po pošti 45, za dijake 35 dinarjev.

Pod tem naslovom je izdal naš odličen publicist dr. Albin Ogris knjigo, ki je vsled njene globoke vsebine naravnost kulturen dogodek za Slovenijo.

Spis obravnava na podlagi obširnega gradiva najzoprnejša in najkočljivejša vprašanja notranje politike ter skuša v strnjeni obliki podati sistematično sliko sodobnega političnega strankarstva in v glavnih potezah orisati socialno tehnologijo moderne demokracije.

Knjiga je izšla v neznatni nakladi in utegne biti radi tega kmalu razprodana. Njena cena je za sedanje razmere na našem knjižnem trgu izredno nizka.

Vsebina: Predgovor. — Uvod. I. poglavje: **Sociologija političnega strankarstva.** 1. Vidiki in perspektive. 2. Socialna kontrola. 3. Efektivnost in funkcionalnost socialnih pojmov. 4. Pojem stranke. 5. Kaj je država? 6. Odnosi med državo in politično stranko. 7. Strankotvorni činitelji. — **II. poglavje: Idejna in tehnična organizacija politične stranke.** A. Idejna organizacija: 1. Strankina ideologija kot pravec in merilo socialnega dogajanja. 2. Programi. 3. Strankarska disciplina. 4. Javno mnenje. 5. Tisk kot sredstvo socialne ekonomizacije. — B. Tehnična organizacija: 1. Strankarska organizacija kot pogoj parlamentarne organizacije. 2. Agitacija in propaganda. 3. Strankini vodniki, oligarhi in birokrati. — **III. poglavje: Funkcije političnih strank v pravotvornem procesu.** 1. Metode in stopnje pravotvornega procesa. 2. Volilna funkcija in njene metode. 3. Parlament kot realizator močanske volje političnih strank. 4. Zakonodaja, njene metode in njena reforma. 5. Politično strankarstvo v državni upravi.

Knjigo zelo **toplo priporočamo.** Zlasti pa naj bi segla po njej naša akademična omladina.

Akademija v počaščenje Prešernovega spomina ob 125 letnici njegovega rojstva. V sredo, dne 10. februarja t. l. priredita v dramskem gledališču Društvo slovenskih književnikov in Narodno gledališče v Ljubljani akademijo v počaščenje Prešernovega spomina ob 125 letnici njegovega rojstva. Spored: 1. Uvodna beseda, govori Oton Župančič. 2. Prešeren: Zdravljica, recitira F. S. Finžgar. 3. Dr. Benjamin Ipavic: Nezakonska mati, poje Božena Potučkova. 4. Prešeren: a) V spomin Andreja Smoleta, b) Orglar, recitira Oton Župančič. 5. a) Hajdrih: Luna sije, b) Jenko: Strunam, c) Adamič: Zapuščena, poje »Slovenski kvartet« (Banovec, Pečenko, Završan, Zupan). Odmor. 6. Prešeren: Nova pisarija; Pisar: Fr. Albrecht, Učenec: Joža Vidmar. 7. a) Michl: Pevcu, b) Gerbič: Kam, c) Balatka: Oči sem večkrat vprašal, poje Julij Betetto. 8. Jeraj: Lepa Vida, melodram, govori Vida Jerajeva, pri klavirju Karel Jeraj. 9. Prešeren: Sonetje nesreče, recitira Oton Župančič. 10. Vilhar: Mornar, poje Julij Betetto, pri klavirju Niko Štritof. Začetek točno ob osmih zvečer. Predprodaja vstopnic pri dnevni blagajni v operi. Cene so znižane.

Dnevne vesti

»BOGATA SLOVENIJA«.

G. minister Uzunović je čutil zopet potrebo, da poncvi svojo staro frazo o bogati Sloveniji. In prepričani smo, da ta bajka še ne bo utihnila, ker pač tako dobro ustreza beograjskim gospodom, da kar ne morejo biti brez nje.

Preobdačenje Slovenije! Nemogoče. Vsaj je vendar Slovenija bogata, Srbija pa čisto razdejana od vojne! Tako se argumentira v skupščini. tako se s frazami in bajkami argumentira.

Med tem pa poje v Sloveniji boben in lansko leto ni bilo nič manj ko **48.000 eksekucij.** Med tem pa se zadolžujejo naše kmetije in lansko leto so se zadolžile naše kmetije za desetine in desetine milijonov.

48.000 eksekucij, 50 milijonov dolga, to so številke iz »bogate Slovenije«! »Revna Srbija teh številk k sreči ne more pokazati.

Ampak g. Uzunović bo vseeno govoril o bogati Sloveniji, ker bo tudi za to svojo neverjetno bajko dobil sekundante v Sloveniji.

In to dejstvo je najbolj žalostno!

——

— **Italijanske knjižnice v Dalmaciji.** Pred kratkim je izdala fašistovska vseučiliščna narodna federacija pod geslom »Alere Flammam« poziv na vse Italijane, da priskočijo na pomoč Italijanom, ki še ječijo pod tujim jarmom na drugi obali Jadranskega morja. V otvoritveni seji zbornice je Duce (Mussolini) izjavil, da se morajo spoštovati dogovori, da se pa ne more ustaviti zgodovine narodov. Da se dela ta zgodovina, da bodo resnično vredni, zato je naša naloga, da skrbimo, da ne izumre italijanski duh Dalmatincev. Najbolj učinkovito sredstvo v to je vzbuditev knjižnic, ki so danes zaprte radi pomanjkanja knjig. V imenu Dalmatincev, ki brezmočni morajo zapustiti svojo deželo, kjer so videli tujo soldatesko kako je uničila Beneškega leva na stoletnih stolpih, ki ga je čuvala celo Avstrija, simbol pretekle civilizacije, ki ne bi smela več oživeti, kličemo mi polni vere, ki ne ugasne, zatrdno prepričani, da bodo pomagali vsi, ki so preživeli in čutili bol Dalmacije: Dajte knjige Dalmaciji, dajte ji sredstvo, da ne izumre ljubezen do italijanske domovine v srcih mladih Dalmatincev, dajte jim čutiti, da niso prepuščeni samim sebi in z večjo vero in z večjo ljubeznijo bodo lahko nadaljevali boj do zmage, ki jim ne more biti iztrgana.

— **Ugotovitev.** Članek »Nova Zelandija, dežela bogastva«, ki ga je objavilo včerajšnje »Jutro«, je napisal g. Arnold Hölliregl za »Berliner Tageblatt«.

— **Iz državne službe.** Za policijske uradnike v 2. skupini III. kategorije so imenovani Srečko Andrejčič in Lavoslav Lipuš v Mariboru, Ivan Škof v Celju ter Adolf Fink in Anton Knez v Ptuju.

— **Internacijonalna radio konferenca** se vrši dne 25. marca v Ženevi. V glavnem se bo razpravljalo o določitvi dolgosti valov.

— **Železniška nezgoda v Radovljici.** Uradno se nam poroča: Dne 26. januarja 1926 je smrtno ponesrečila v Radovljici Kristina Žnidaršič iz Save pri Jesenicah. Ponesrečenka je bila po opravkih v Radovljici, katere je izvršila do tri četrt na 11. uro. Ker je imela doma važna opravila, se je odločila, da se pelje z mešanim vlakom št. 942, kateri prevozi postajo Radovljico brez postanka, na Jesenice in s tem pridobi dobro 1 uro na času. Prihod vlaka je pričakovala na južnem koncu postaje. V trenutku, ki so vozili osebni vozovi mimo Žnidaršičeve, je poskušila skočiti na 4. osebni voz za službenim vozom, kar se ji pa ni posrečilo. Poizkus je na tem osebnem vozu obnovila, pri tem je prišla pod vlak in je zadobila tako težke poškodbe, da je po 2 urah umrla. Potujočemu občinstvu naj bo predmetna tragična nezgoda svarilo, da ne skače na, odnosno iz vožečih vlakov in opusti tudi opasno in zabranjeno razvado vstopanja oziroma izstopanja iz vozov, dokler se ti še pomikajo. Železniški organi imajo nalog, da vsako kršenje železniškega obratnega reda prijavijo direkciji odnosno politični oblasti.

— **Kot junak ropal in moril — kot bojazljivec umrl.** Te dni je bil radi številnih grehov, ki jih je zagrešil kot komitaš, ekspediran na drugi svet Trajko Donević iz sela Prica v strumničkem srezu. Bil je pred svojo aretacijo velik junak, pred katerim so se tresli vsi prebivalci teritorija, na katerega je vpadal on in njegova četa. Lansko leto so jih dobili njegovi tovariši, makedonski lopovi pošteno po grbi. Bežali so kolikor so jih nesle noge. Donevića pa je zadela nesreča, da je bil vjet in obsojen na smrt. — Možakar, ki je imel na vesti toliko junaških pohodov, umorov in ropov, je plakal na morišču kot dete ter pričakoval do zadnjega trenutka pomiloščenja.

— **K umoru sovjetskih kurirjev.** Iz Moskve poročajo: Sovjetski tisk se čudi, da skušajo oficielni letlandski krogi tolmačiti umor sovjetskih kurirjev kot navadno kriminalno zadevo. Sovjetski tisk trdi, da je bil napad organiziran ter naperjen zoper sovjetske kurirje.

— **Umor otroka iz praznoverstva.** V neki vasi v Vojvodini Lodz se je pripetil zločin, ki spominja na najbolj temne čase srednjega veka. Kmetu Lavadovskju se je rodil sin. Bil je izredno močan: tehtal je 15 funtov in se je skušal postaviti takoj po rojstvu na noge. Njegov oče je mislil spričo te moči, da je utelešen v njegovem sinu Antikrist, zato je vzel sekiro ter ga ubil.

— **Liverpoolski »Kitajski kralj« obsojen na smrt.** »Lock-ah-tam, najbogatejši Kitajec v Evropi, imenovan »Leverpoolski kitajski kralj« je bil obsojen te dni na smrt, ker je umoril svojo ženo in svoji dve hčerki. Sodbo je poslušal s stoičnim mirom. Ko ga je vprašal sodnik, če ima še kaj omeniti, je odmajal z glavo. Bil je prijatelj prejšnjega predsednika kitajske republike Sunyatsena. Ob proglasitvi sodbe je bila sodna dvorana nabito polna Kitajcev obeh spolov. Ženske so dvignile roke, povesile glave ter se zatopile v molitev. Mnogo jih je bridko jokalo. Zagovornik je predlagal, da se proglasi toženec abnormalnim, ker je epileptik.

— **Poizkus samomora iz nenavadnega vzroka.** Leposlava Gjorgjević, učenka trgovske šole v Beogradu bi postala rada operna pevka. Te dni je konsultirala glede svojih zmožnosti in svoje bodočnosti nekega grafologa. Nekavalirski mož ji je dejal, ko je »prešteudiral« njen rokopis, da ima več daru za perico ali kaj podobnega kot pa za operno pevko. To je vplivalo na deklico tako porazno, da je zavžila večjo količino lizola, vendar pa upajo zdravniki, da jo ohranijo pri življenju. Grafologa so poslali odgonskim potom v njegovo domovinsko občino.

— **Poskušen samomor drugošolca.** Dijaka II. gimnazijskega razreda v Sarajevu Mrezanića je spodil profesor v klop ter mu prisodil zasluženo »nezadostno«. To je dečka tako razburilo, da je pograbil svoj žepni nožič ter si ga potisnil v prsi. Ker je bil nožič kratek, se ni zgodilo za enkrat nič hudega. Fantiča so obvezali in izročili očetu.

— **Vlomilec, ki noče zlata in srebra.** V stanovanje obrtnika Viljema Volkersdorferja v Zagrebu je bil izvršen te dni vlom. Svedrovec je odnesel za okrog 700 Din jugoslovenskih novčanic, 100 komadov madžarskih kronskih bankovcev ter 6 srebrnih kron, dočim se zlatnine, srebrnine in treh kilogramov srebrnega denarja ni dotaknil, dasi so se nahajale vse te stvari tik ukradenih.

Pevski odsek „GRAFIKA“ v Ljubljani

priredi

na pustno soboto 13. februarja 1926

v dvorani „KAZINE“

ZABAVNI VEČER

s petjem humorističnih zborov, kupletov ter **plesom** s sodelovanjem muzike Dravske divizije.

Začetek ob 20. uri. Vstopnina Din 15·—.

— **Služkinja pobegnila s plesno toaleto svoje službodajalke.** Gospa Eleonora Rajić v Beogradu je prijavila te dni na policiji, da ji je odnesla njena služkinja Marija Kelevar plesno toaleto, ki si jo je nabavila gospa Marija Klevar za dvorni ples. Policija služkinje doslej še ni izsledila.

— **14leten »globetroter«.** Na Sušaku je aretiral te dni neki policijski stražnik 14letnega dečka, misleč, da je napravil bogve kakšen lov. Vestni stražnik je opazoval fanta, ki se je smukal okrog neke stojnice. Nenadoma mu je izginil deček izpred oči. Zato je stražnik šel ter pogledal v stojnico. Tam je videl dečka, ki je spal spanje pravičnega. Seveda ga je takoj zbudil. Ko je zagledal deček policijsko uniformo, je jel jokati. To mu seveda ni pomagalo: Stražnik ga je peljal na policijsko stražnico. Tam je povedal Rustem Beno svojo zgodovino. Pravi, da je bil v Srbiji — tam nekje pri Kičevem. To življenje mu pa ni ugajalo. Zato se je domenil s svojim tovarišem Milanom Todorovićem, da sta šla po svetu. Ker nista imela denarja, sta prodala par ovac in tako sta spravila skupaj 1000 Din. Šla sta v Skoplje. Očaran od krasote mesta je ostal Milan tam, Rustema pa je gnalo srce naprej. Peljal se je v Beograd itd. ter prišel končno v Gruž. Tam mu je zmanjkalo denarja. Zato se je vtihotapil na neko italijansko ladijo ter prišel na ta način v Trst. — Tam se ga je usmilil neki slovenski trgovec, o katerem ve samo toliko, da mu je bilo ime »Janez«. In »Janez« ga je vzel za hlapca. Deček pa ni dolgo zdržal, hotelo se mu je potovanja po svetu in tako je prišel na Reko in Sušak, in sicer peš. Tam ga je doletela nesreča, da ne bo mogel nadaljevati več svojega potovanja. Poslali ga bodo namreč odgonskim potom domov. V hribih, pri ovčicah, bo lahko sanjal o krasotah sveta, ki bi jih bil rad še videl, a ni bilo mogoče.

IZREDNI OBČNI ZBOR JUGOSL. ČEŠKOSLOVAŠKE LIGE V LJUBLJANI

se vrši

dne 24. februarja 1926 ob 7. uri zvečer v mali dvorani »Kazine«.

Dnevni red:

Naznanila predsedstva.
Udeležba nujna.

Ljubljana, 9. februarja 1926.

Glavni odbor.

— **Sovjetska špionaža na Poljskem.** Iz Varšave poročajo: Organi politične policije v Grodicku so aretirali uradnika tamkajšnjega finančnega urada Szuruka, v čigar stanovanju so našli šifrirano tajno korespondenco s sovjetsko vlado. Szuruk je bil svoječasno oficir ruske armade.

— **Plesalec z revolverjem v roki.** Te dni je prišel na neko plesno zabavo v Meranu zidar Antonio Cortella. Na prvi pogled se je zaljubil v neko deklico, ki je plesala s svojim zaročencem. Prosil jo je opetovano, da bi šla tudi ž njim plesat. Ker je dobil vselej »kotšaro«, se je končno tako razjezil, da je hotel prisiliti deklico z revolverjem v roki, da bi bila šla ž njim plesat. Ta nasilnost pa je razjezila ostale plesalce, ki so mu iztrgali samokres, ga ekspedirali z brcami iz dvorane in ga oddali zunaj policiji.

— **Svojo soprogo hipnotiziral in odposlal v krsti.** »Corriere della Sera« poroča o nenavadnem znanstvenem eksperimentu. Profesor Avelos v Savoni je hipnotiziral svojo soprogo ter jo položil v kataleptičnem stanju v krsto, ki jo je skrbno zapečatil. Nato jo je hotel poslati po železnici v Genovo. Ker je železnica transport odklonila, je poslal krsto v Genovo z avtomobilom. Poizkus se je posrečil: Dama se je v Genevi prebudila čila in čvrsta.

— **Finančna delegacija objavlja, da izide »izkaz o stanju hranilnih vlog** (po knjižicah in v tekočih računih) pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji za **IV. četrtletje 1925«** v eni prihodnjih številk Uradnega lista. **Prirastek** v tem kvartalu znaša okroglo 35.8 milijonov dinarjev.

— **Idijot,** sloviti roman svetovnoznanega ruskega pisatelja Dostojevskega v **slovenskem prevodu dr. Vl. Borštnika,** katerega **I. del je pravkar izšel** v okvirju »Splošne knjižnice« založba Zvezne knjigarne Ljubljana, Marijin trg št. 8, se dobi za ceno 32 Din, za broširan in za vezan izvod 40 Din.

VII. trgovski velesejm v Bruslju. V Bruslju se vrši VII. trgovski velesejm od 7. do 21. aprila t. l. Pogoji za razstavljalce so interesentom v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Ljubljana.

1— **Oběni zbor realčnega podpornega društva v Ljubljani** se vrši v petek, dne 12. svečana ob tri četrt na 17. v posvetovalnici realke.

1— **Podoficirsko podporno društvo ljubljanske garnizije** priredi v soboto dne 13. februarja t. l. ob 20. uri v prostorih ljubljanskega »Narodnega doma« »Podoficirski ples«. K obilni udeležbi prireditve, se vabijo vsi bivši dl. sl. podoficirji, rezervni in upokojeni oficirji, uradništvo in drugo cenjeno občinstvo. Ker je čisti dobiček prireditve namenjen samo za dobrodelne namene, se predplačila hvaležno sprejemajo. Vstopnina na osebo je 15 dinarjev.

1— **Društvo »Treznost«** priredi v sredo, dne 10. t. m. ob 19. uri zabavni večer v prostorih brezalkoholne točilnice v Lattermanovem drevoredu v Ljubljani. — Vabljeni so vsi prijatelji treznosti.

1— **Društvo »Treznost« v Ljubljani** poziva vse abstinente širom Slovenije, da se vpišejo v naše društvo. Pridejo v »zaupniško sekcijo« ter imajo nalogo, da organizirajo, vsakdo v svojem kraju, abstinentsko društvo, čim zberejo okoli sebe najmanj 10 članov. Brez organizacije ne bo zmage! Posebno važnost polagamo na abstinentsko učiteljstvo osnovnih in srednjih šol, da zamoremo imeti v vsakem kraju voditelja naše abstinentne mladine. Zato naj se nam abstinentno učiteljstvo posebno pridno oglaša. Abstinenti naj se javljajo br. dr. Mikiču ali br. Puharju, Ljubljana, higienski zavod. — Odbor.

Reklame ne potrebuje

O. BERNATOVIĆ

ker se blago radi svoje kvalitete in cene samo priporoča!

Maribor.

Stanovanjska beda in deložacije brez konca in kraja v Mariboru. Pri mariborskem stanovanjskem uradu je bilo to leto do 18. januarja vloženih 50 stanovanjskih odpovedi, od katerih je pri devetih potekel rok dne 26. januarja t. l. V letu 1925 je bilo vloženih 659 prošenj za nakazila stanovanj; pri okrajnem sodišču pa je bilo vloženih 176 stanovanjskih odpovedi in ena zahteva deložacije.

V ilustracijo stanovanjske bede v Mariboru naj navedemo par konkretnih slučajev.

Podnajemnica v Ribiški ulici št. 4, Marija Vošnik, je morala zapustiti svoje stanovanje, ker je šla njena najemnica v hiralnico in ker je bilo nakazano njeno stanovanje železničarju P. Vošnik je hotela priti v Dravsko ulico št. 15, kjer je bila razpolago prazna soba. Tega ni mogla doseči, ker je hišni gospodar zahteval za sobo 350 Din mesečno in 2500 Din kavcije za to, da se obveže plačevati po tej ceni. — V Ciril Metodovi ulici št. 18 v Studencih je hišni gospodar zahteval za dve prazni sobi s kuhinjo vred 250 Din, čeravno je bilo to stanovanje cenjeno le na 124.50 Din. Delavec Anton Kočuvan v Melju št. 24 je bil 28. januarja deložiran in je sedaj brez stanovanja. — Hišni posestnik v Srnčevi ulici št. 120 v Krčevini ima eno sobo in kuhinjo prazno, stanuje pa v hotelu Beograd v Slov. Bistrici. Sedaj je vzel v svoje stanovanje nekega dijaka. — V Cvetlični ulici št. 8 — hišni gospodar R. stanuje v Gradcu — so dobile stranke Perkovič Amalija, Klančar Neža, Valentan Julija, ki imajo vsaka po ose4be, od stavbenega urada ukaz, da morajo zapustiti stanovanja, ker so trami trhli in zato stanovanja nevarna. Vse tri stranke so prosile za druga stanovanja, toda do sedaj brez uspeha. — Delavec Mohor Štefan v Gajevi 5 je bil deložiran 1. februarja. Nakazano mu je bilo stanovanje na Pobrežki cesti št. 32, kamor se pa ni mogel preseliti, ker je hišni gospodar zahteval stanovanje zase, hišni gospodar iz Gajeve ulice mu je rekel: »Zdaj ne dobite stanovanja, pustite svoje mobilije pri meni, da jih jaz rabim, dokler ne dobite stanovanja.« — Obč. nameščenec Verbost Ob brodu 14 je bil dne 24. novembra deložiran radi razžaljenja hišne gospodinje in stanuje sedaj v odprti drvarnici. — Rodbini Remer in Hasenmali (šest oseb) v Novi vasi in v Slovenski ulici 18 stanujoča rodbina Škerbinc sta sedaj brez stanovanja. Remer je sicer dobila streho pri svoji teti Reiter na Koroški cesti 34, toda hišni gospodar je Reiterjevi zagrozil s sodnijsko odpovedjo, ako bo imela Remerjeve pri sebi. — Delavka Marija Gorjup stanuje v Smolniku št. 38 v hiši Ane Woschnagg, vdove tovarnarja žigic v Rušah. Woschnagg pa ima sicer v Smolniku 38 iz 9 sob, kuhinje in drugih shramb obstoječe stanovanje, toda ga ne uporablja, ker stanuje v iz dveh sob, sobice in kuhinje obstoječem stanovanju v graščinii na Fali. V to stanovanje je pa vzela, zato da ji stanovanja ne vzamejo, 3 stranke, od katerih ne zahteva najemnine. — Rodbina Fuchs (7 oseb) na Teznu 108 je bila deložirana 29. januarja. Rodbina stanuje sedaj v gostilni Holzknecht, pohištvo ima pa shranjeno v šupi pri Očku na Teznu. — Sodar Jos. Janžič v Pristaniški ulici 3 stanuje in spi v delavnici, ki je bila doslej odprta šupa za slamo. Tu je plačeval 25 Din mesečno, 15. oktobra 1925 mu je gospodar zvišal niajemnino na 100 dinarjev — gospodar sam pa plačuje dlavcem manj kakor pred vojno, primeroma seveda.

Radi teh vnebovpijočih in žalostnih razmer je društvo najemnikov prosilo velikega župana za pomoč.

NAŠI PREKO MEJE.

ZOPET NASILJE PROTI NAŠIM ŠOLAM.

Za božič je izšel odlok, katerim so odpravili takozvane dodatne ure, kjer so učenci nižjih treh razredov še slišali materinski jezik v šoli in sicer dobesedno samo slišali, kajti prepovedano je bilo pisati ali čitati v teh dodatnih urah. Sedaj pa je izšel nov odlok, ki je stopil tudi takoj v veljavo in ki pravi: V ljudskih šolah novih pokrajin, ki niso bile še pretvorjene v smislu člena 260. edinega teksta zakonov za ljudskošolski pouk, odobrenega s kr. odlokom od 22. januarja 1925 št. 438 se doseže pomaknitev v višji razred samo na podlagi posebnega izpita iz italijanščine. V to svrho se bo italijanski jezik v normalnem urniku poučeval v najmanj petih tedenskih urah po načinu, ki jih bo določil kr. šolski skrbnik. Kjer ne bo drugače mogoče, bo le-ta lahko nastavil v to svrho provizorične učitelje, katerim lahko poveri pouk v več krajih.

Po domače pravi zakon: Slovenski učenci in učenke, ki pohajajo letos še ostale slovenske razrede od četrtega dalje, bodo morali koncem šolskega leta položiti poseben izpit iz italijanščine, sicer bodo morali ponoviti razred. V to svrho se bo povečalo število tedenskih ur za italijanščino na račun ostalih predmetov.

Pripomnimo samo, da je bil pouk v italijanščini dosedaj poverjen zanim učiteljem-specialistom in nova odredba je le najlepši dokaz, da vsa dosedanja šolska politika ni prinesla zaželjenih uspehov. Z novim odlokom stvar gotovo ne bo šla na boljše kar se tiče šolskega uspeha, temveč kvečjemu na slabše, ker se bo poveril tudi ta dodatni pouk ljudem, ki ne poznajo ne jezika, ne duše naših otrok.

Opomba. Z novim odlokom se bistveno šolsko vprašanje ne izpremeni, ker se je že v preteklem isto vse to že praktično izvrševalo, dasi ni bilo tozadevnega zakona.

—o—

Še nekaj o dodatnih urah. Kakor znano so bile dodatne ure za slovenščino odpravljene. Šolske oblasti sicer niso še razposlale tozadevnih okrožnic tako, da se po večini pouk praktično še dalje vrši. Le v nekaterih krajih so pregoreči šolski ravnatelji ali premlačni slovenski učitelji samovoljno ustavili ta pouk. Za obisk tega pouka so morali učenci začetkom leta predložiti posebno izjavo. Kako se je to praktično izvršilo, smo že prej poročali. Danes hočemo omeniti zanimiv slučaj iz Zgonika na Krasu. Ko so otroci začetkom leta predložili zahtevane izjave, jih učiteljica ni hotela sprejeti, češ, da nima nobenih tozadevnih navodil. Otvoritev šole se je nekoliko zakasnela. Tedaj je večina otrok zopet predložila izjave, le nekateri so pozabili to prvi dan storiti. Drugi dan pa niso hoteli več sprejeti izjave. Zanimivo je sedaj sledeče: Katehet bo smel druge učence poučevati v slovenščini. Onim 15 pa, ki so zamudili rok, bi moral naznanjevati Božjo besedo v italijanščini, ker s tem, da niso predložili izjave, so pokazali, da so Italijani.

—o—

Iz Trsta. Po javnih lokalih so zopet začeli delati sitnosti slovenskim gostom. Tako so fašisti v kavarni »Miramar« že v tretjič pri večernem koncertu zahtevali, da zasvira godba »Giovinezzo« in kričali »fora i ščavi«. Do osebnih napadov dosedaj ni prišlo.

Sport.

Svetovno mojstrstvo v umetelnem drsanju za dame se je začelo 7. februarja in se je zaključilo v pondeljek, vendar pa izid še ni znan. Favoritinja je, kakor smo že poročali Avstrijka ga. Herma Jarocz-Szabo.

V zvezi s to prireditvijo so se vršili mednarodni teki, pri katerih se je odlikoval Dunajčan Pollaczek, čeprav je pri teku na 10.000 metrov zasedel samo 2. mesto. Doseženi rezultati so: 500 m Prvi: Norvežan Oskar Olsen $47^{1}/_{10}$; drugi Finec Belewitz, tretji Norvežan Balangrund. — 1500 m: 1. Balangrund $2{:}29^{3}/_{10}$, 2. Norvežan Evenson, 3. Norvežan Stefensen, 4. Dunajčan Pollacsek. — 5000 m: 1. Balangrund $9{:}12^{2}/_{10}$, 2. Evenson, 3. Pollacsek. — 10.000 m 1. Balangrund $18{:}24^{5}/_{10}$, 2. Pollacsek, 3. Stefenson.

V smuškem skakanju v Lahtisu na Finskem je najdalje skočil Norvežan Thoms in sicer 39.5 m!

Sedanja prvenstvena tabela dunajskih nogometnih klubov je sledeča:

	zmage	neodl.	porazi
Amaterji:	9	2	1
Slovan:	7	2	3
Rapid:	7	1	4
Admira:	7	0	5
Sportklub	6	1	4
WAC:	5	3	4
FAC:	5	2	5
Simmering:	5	2	5
Hakoah:	4	3	5
Vienna	4	2	5
Wacker	4	2	6
Rudolfshügel:	0	5	7
Hertha:	0	3	9

Vsi klubi so igrali po 12 iger, samo Sportklub in Vienna po 11.

V lahki atletiki je zaznamovati nov svetovni rekord Hoffa. Dočim se Houben proti vsemu pričakovanju v Ameriki ni uveljavil, je bil Hoff srečnejši. V skoku ob palici je dosegel, **in to v dolgih hlačah**, 3.987 m ter s tem postavil nov svetovni rekord v zaprtem prostoru. Njegova nasprotnika Eagle in Norton sta skočila samo 3.80 m. — Hoff se je udeležil tudi teka na 660 yardov, pa je dosegel samo 3. mesto za Helliferichom (1::12.7) in Gibsenom. — Veliko senzacijo pa je prinesel tek na eno miljo (1609 m). Ritola je bil v finishu poražen od Kirbyja v 4:17; seveda je bila ta proga veliko prekratka za slavnega Finca. — Tudi v štafetnem teku (440 × 220 × 440 × 220) so bili gostje (Hoff, Houben, Paulen in Kanadčan Coaffee) poraženi. — V skoku v višino je zmagal Osborne z 1.94 m.

Znamenita avtomobilska tekma za »veliko darilo Evrope« za l. 1926 se bo vršila 25. julija v Lasart pri S. Sebastianu na Španskem. Dirkališče ima dolžino 17.315 km in je bilo v to svrho popolnoma prenovljeno. Adaptacijska dela so veljala 1.5 milijona peset. Znani francoski strokovnjak Charles Faroux pravi, da se s tem dirkališčem nobeno drugo ne da primerjati, ne ono v Brescii, niti v Long Islandu za Vanderbiltovo tekmo. Tribune bodo lahko sprejele več desettisoč ljudi in v garažah bo prostora za 12.000 avtomobilov.

Susana Lenglen in Helen Wills. Suzana Lenglen se bo vendar udeležila igre posameznikov na velikem mednarodnem **teniskem turnirju** v Cannes. Upa, da bo igrala tudi proti Helen Wellsovi, čeravno je ta udeležbo doslej odklanjala, češ da še ni vajena francoske žoge. Match se bo vršil sredi **februarja.**

Gospodarstvo.

PREGLED CARINSKIH DOHODKOV.

Po statistiki, ki jo objavlja »Beograd«, so znašali carinski dohodki, brez dohodkov na račun tujih držav, od leta 1919. do 1925. sledeče:

	Uvoz:	Izvoz:
1919	68,698.821	20,885.373
1920	130,081.203	165,439.132
1921	427,050.496	172,315.933
1922	760,458.907	123,542.314
1923	1.079,051.416	353,075.266
1924	1.153,713.275	217,600.911
1925:		
januar	91,580.037	15,122.408
februar	102,720.543	14,857.076
marec	124,051.977	20,143.864
april	121,165.471	18,024.476
maj	129,545.109	27,417.348
junij	107,440.345	16,033.705
julij	137,139.406	11,344.942
avgust	148,353.164	11,914.966

KUŽNE BOLEZNI ČEBEL.

Veliki župan mariborske oblasti razglaša: Vsako leto se pojavljajo v posameznih krajih mariborske oblasti kužne čebelne bolezni. Ker obstoja nevarnost, da se imenovane bolezni pri nas razpasejo, Vas opozarjam na ministrski ukaz o zatiranju čebelnih kužnih bolezni.

Ponatis tega zakonika, kakor tudi navodila kako spoznamo in zatirajmo kužne čebelne bolezni, bo objavljen v 3. štev. »Slovenskega čebelarja« t. l.

Po tem ukazu je vsak čebelar, pri katerem se pojavijo kužne čebelne bolezni, pod kaznijo dolžan to nemudoma javiti županstvu, to pa po politični **srezki oblasti.**

V interesu uspevanja našega čebelarstva je, da odbori čebelarskih podružnic skrbe, da se vsak slučaj kužne bolezni takoj javi pristojni oblasti, ki bo odredila, da se okuženi predmeti uničijo in razkužijo. Prosim vse odbore čebelarskih podružnic, da na prvem sestanku o nastopnem obvestijo vse čebelarje okoliša. V smislu navodila jih je opozoriti na to, da naj v slučaju pojava te ali one kužne bolezni to takoj javijo pristojni oblasti, ter da je neumestno, da to prikrivajo ali da sami skušajo bolezen zatreti, ker je skoro gotovo, da bolezni ne bodo zatrli pač pa bodo z neprevidnim postopanjem okužili še druge zdrave panje in tako utrpeli še mnogo večjo škodo.

LJUBLJANSKA BORZA,
torek, 9. februarja 1926.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz leta 1921 den. 76, bl. 78; Loterijska državna renta za vojno škodo den. 279, bl. 282; Zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 200, bl. 204; Ljudska kreditna banka, Ljubljana den. 200; Merkantilna banka, Kočevje den. 100, bl. 102, zaklj. 102; Slavenska banka d. d., Zagreb den. 50; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana bl. 125; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 110; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana den. 90, bl. 100; »Šešir«, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 115, bl. 120.

Blago: Deske 13 mm, 4 m dolge, monte, fco meja den. 580; deske 55 mm, 4 m dolge, monte, fco meja den. 530; deske 60 mm, 4 m dolge, monte, fco meja den. 530; deske 28 mm, 4 m dolge, monte, fco meja den. 550; hrastovi plohi, I., II., od 2.50 m, 80, 90, 100, 110, 130 mm, fco meja den. 1000; bukova drva, suha, fco nakl. postaja den. 21; trami monte, fco naklad. postaja bl. 270; bukovi plohi, od 70—90 mm, od 35 do 60 cm, od 4 do 5 m dolž., z nekaj kosi od 2—3 m, fco vag. nakl. postaja bl. 480; bukova drva, cepanice, fco nakl. post. bl. 22 bukove deske parjene, 27, 38, 50, 60, 80 mm, I., II., z nekaj kosi od III., od 14 cm napr. 2.25 m, fco naklad. postaja bl. 750; pšenica bačka, 76 kg, 2% prim., fco bačka postaja bl. 295; pšenica ban. 76/77 kg, fco nakl. post. bl. 298; pšenica dom., fco vag. prekm. post. bl. 315; pšenica sremska, fco vag. nakl. post. bl. 290; koruza času prim. suha, gar. zdrava do namemb. postaje v Veneciji, dobava v marcu, fco Postojna tranz. 2 vag., den. 160, bl. 160; koruza, času prim. suha, z gar. zdravega prispetja do slov. post., par. slav. post. 1 vag., den. 120, bl. 120; koruza inzulanka, več kot času prim. suha, fco vag. prekm. postaja bl. 167.50; koruza drobna, fco. vag. medjim. post. bl. 167.50; koruza drobna, fco vag. banatska postaja, za III. bl. 140; koruza, um. suš. fco vag. bačka post. bl. 142; koruza umetno sušena, fco Postojna tranz. bl. 182.50; koruza stara, par. bačka postaja bl. 153; ječmen, 62 kg, fco vag. bačka postaja bl. 155; ječmen spomlad. pivovarn., 66/67 kg, par. Ljubljana bl. 260; oves srbski, fco Ljubljana bl. 215; ajda domača, fco vag. prekm. post. bl. 260; rž domača, fco vag. prekm. postaja bl. 210; proso rumeno, fco vag. prekm. post. bl. 210; proso rumeno medjim., fco Ljubljana bl. 220; otrobi drobni, pšenični, fco vag. nakladalna postaja Vinkovci bl. 115; otrobi drobni, pšen., par. Ljubljana bl. 140; ježice, zlatorumene, fco vag. dol. post. den. 250; slivovka bos., gar. 25%, 100 črtna, neotrošar., fco vag. postaja Brčko bl. 3200; slivovka srbska, gar. 50%, fco vag. Postojna tranz. (sod posebej) bl. 1600; Ia Portlandcement »Salona-Tour«, fco vag. Solin: v jutavrečah po 50 kg bl. 40; v papirnatih vrečah po 50 kg bl. 45; v sodih po 150, 180, 200 kg bl. 52.50.

BORZE.

Zagreb, 9. februarja. **Devize:** Newyork ček 56.7—57, London izplačilo 276.18—277.38, Pariz 210—212, Praga 168.22—169.22, ček 168.1 do 1691, Curih ček 1093.75—1097.75, Milan izplačilo 28.48—229.68, ček 228.28—229.98, Berlin 1352.5—1356.5, Dunaj 7995—8035, ček 799—803.

Curih, 9. februarja. Beograd 9.145, Newyork 519, London 25.25, Praga 15.375, Pariz 19.20, Milan 20.90, Bukarešta 2.255, Dunaj 73.05, Sofija 3.165, Berlin 123.60, Budimpešta 0.00726.

Jack London: 8

Morski vrag.

Tedajci se je zgodilo nekaj silno presenetljivega. Kapitan je vzrojil nad mrtvecem, iznenada kot strela z jasnega neba. Iz ust so mu vrele kletvice v neprestanem toku. In to niso bile tiste navadne, prazne kletvice ali nedostojni izrazi. Vsaka beseda je bila bogokletje; in takih besedi je bilo obilo. Vršele in pokljale so kot električne iskre. Nikdar v svojem življenju nisem slišal kaj podobnega, niti mislil nisem, da bi bilo sploh mogoče. Ker sem sam bil precej zmožen in nadarjen za književno izražanje in sem imel neko nagnjenje za bolj silna rekla in podobe, sem cenil, lahko rečem, kot noben drug poslušalec posebno živost, silo in popolno bogokletnost njegovih besedi. Vzrok vsega tega preklinjevanja, kolikor sem mogel razbrati, da je mrtvi, ki je bil prvi mornar na ladiji, pred odhodom iz San Francisca šel krokat in je bil drugi dan tako neroden, da je umrl na početku vožnje in pustil Wolfa Larsena brez prvega mornarja.

Nepotrebno je omenjati, vsaj mojim prijateljem, da me je ves prizor silno pretresel. Kletvice in grde besede vsake vrste so mi bile že od nekdaj zoprne. Obšla me je neka potrtost, srce mi je upadlo in lahko rečem, da se mi je kar v glavi vrtelo. Zame je bila smrt vedno nekaj svečanega, dostojanstvenega. Bila je mirobna v svojem nastopu, sveta v obredih. Ampak smrt v grdih, strašnih okolnostih je bila nekaj, kar mi je bilo dotle nekaj docela neznanega. Kakor pravim, dasi sem cenil silo groznih kletvic, ki so vrele iz Larsenovih ust, me je ves dogodek vseeno neizrekljivo pretresel. Tisti žgoči hudournik je malone lahko osušil obličje mrvega trupla. Nemalo ne bi bil presenečen, ako bi tista mokra črna brada vzplamtela v plamenu in dimu. Toda mrtvi se ni zmenil za nič. Režal se je dalje s sardonskim nasmehom, ciničnim roganjem in kljubovanjem. Bil je gospodar položaja.

Tretje poglavje.

Wolf Larsen je iznenada nehal proklinjati, kakor je bil pričel. Prižgal si je zopet smotko in se ozrl okrog sebe. Zagledal je kuharja.

»No, kuhare?« je pričel z neko vljudnostjo, ki je bila mrzla in kakor jeklena.

»Da, gospod,« se je kuhar žurno oglasil s pomirljivim, opravičljivim, pokornim glasom.

»Ali ne misliš, da si skoro že dosti iztegoval tisti svoj vrat? Nezdravo je to, saj veš. — Prvega mornarja ni več, in tako ne moremo vtrpeti, da bi izgubil še tebe. Dobro, dobro moraš paziti na svoje zdravje, kuhare. Razumeš?«

Zadnja beseda je bila izgovorjena v značilnem nasprotju z mirobnostjo prejšnjih besedi in je poknila kot vrvica biča. Kuhar je vztrepetal pod njo.

»Da, gospod,« se je glasil krotki odgovor in glava je izginila v kuhinjo.

Spričo ukora, kakršnega je bil dobil kuhar, se ostali mornarji niso več zanimali za minuli dogodljaj in so se lotili dela. Vendar se je več mož, ki so postajali po palubi med kuhinjo in lino in ki po vsej priliki niso bili mornarji, še nadalje tiho razgovarjalo med seboj. Bili so lovci, kakor sem pozneje doznal, ljudje, ki so streljali morske pse, ljudje, ki so se šteli za vse več od navadnih mornarjev.

»Johansen!« je zaklical Wolf Larsen. Na ta klic je pokorno pristopil nek mornar. »Vzemi dlan pa šivanko in zašij tistega berača. V shrambi za jadra dobiš nekoliko stare jadrovine. Dobro naredi!«

»Kaj pa naj mu obesim na noge, gospod?« je vprašal mornar po običajnih besedah: »Da, da, gospod!«

»Za to že poskrbimo,« je odgovoril Wolf Larsen in povzdignil svoj glas v klic: »Kuhar!«

Tom Mugridge je pokukal iz svoje kuhinje liki hudiček iz škatlje.

»Pojdi dol v ladijo in napolni kako vrečo s premogom.«

»Ali ima kdo izmed vas sveto pismo ali kak molitvenik?« se je glasilo nadaljnje vprašanje kapitana, ki se je to pot obrnil do lovcev, ki so postajali po stopnicah, vodečih v kabino.

Odmajali so z glavo in eden njih je naredil šaljivo opazko, ki je sicer nisem slišal, ki pa je vzbudila splošen krohot.

Wolf Larsen se je obrnil z istim vprašanjem do mornarjev. Sveto pismo in molitveniki so bili nepoznano blago, kot je že vse kazalo, vendar se je eden mornarjev ponudil, da ga gre iskat v ladijo k straži; vrnil se je kmalu z obvestilom, da nikdo nima zaželjenega.

Kapitan je skomizgnil z ramo. »Potem ga spustimo pač brez vseh komedij v morje, razen če naš rešenec, ki je videti kakor duhovnik, ne zna na pamet pogrebnih molitev.«

Vrtnarske zadeve

posreduje

Goikova „Vrtnarska šola“ v Kranju

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5·—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Kot praktikant

želim vstopiti h kakemu ljubljanskemu podjetju. Imam pisarniško prakso ter sem popolnoma zmožen knjigovodstva, korespondence, strojepisja, stenografije, vešč sem perfektno slovenskega in hrvatskega jezika. — Ponudbe prosim na upravo lista pod: »Marljiv«.

Absolventinja

trgovske šole išče mesta kot praktikantinja. — Ponudbe na upravo lista pod: »Praktikantinja«.

Stekleno

strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarne d. d. v Ljubljani.

KOKS - ČEBIN

Wolfova ulica 1/II. - Telefon 56.

Gospodična

išče mesečno sobo s separatnim vhodom. — Ponudbe na upravo pod »Soba«.

Gospod

kateri je absolviral trgovski tečaj ter ima eno leto pisarniške prakse, išče službe. Gre tudi eden do dva meseca brezplačno. — Ponudbe prosi na upravo lista pod »Dobra moč«.

Ženitev!

Da si deliva zakonske dobrote in težnje (na boljšem posestvu) naj telesno in duševno zdravo, pošteno in pridno kmetsko dekle — v svrho seznanitve z istotakim mladeničem — pošlje tozadevni dopis na upravo »Nar. dnevnika« pod: »Gruda«.

Gorenjskega krompirja

večje ali manjše množine postavi na dom. Pišite dopisnico na upravo lista pod: »à 1.35 Din«.

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDICIJSKI BIREAU

LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.

Naslov brzojavkam: „GROM“. Telefon interurban štev. 454.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih vozov S. O. S. za ekspresne pošiljke.

VSAKDO si lahko izboljša svojo eksistenco s pravilno uporabo najboljših šivalnih strojev

„Gritzner“ in **„Adler“**

ter z nedosežnimi pletilnimi stroji **„DUBIED“**.

Te si nabavi pod ugodnimi pogoji **edino** pri tvrdki

JOSIP PETELINC, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi levo.

- - Oglašajte v „Narodnem Dnevniku“! - -

Izdajatelj in odgovorni urednik ALEKSANDER ŽELEZNIKAR. — Za tiskarno »Merkur« v Ljubljani Andrej Sever.